چیرۆکی وەرگێردراو

ڕەسووڵ ئابادیان

سبەی ڕوویدا

لە فارسییەوە: گەلاوێژ فەتاحی

چل ساڵە کە دادەنیشێ و چاو دەبڕێتە خاڵێک کە دەڵێن سەردەمێک حەمامی پیاوانی شار بووە و ئێستا بێجگە لە چەند تەپۆڵەکە و تاق و لۆقە بەرد شتێکی تری لێ بەجێ نەماوە.

ئەگەر لە بناری کێوەکە وەسەرکەوی، لە گۆشەیەک لە قەڵا کۆنەکە دەیبینی و تازە وەبیر قسەی گەنجەکان دەکەویەوە کە بە گاڵتە دەڵێن: (بە ئەرزییەوە دووراوە).

پەیکەرەیەکی گنجاوی لەسەر بەردێکی ڕەش دەبینی. لە بەردەکە کە نزیک دەبیەوە هەڵدەستێ و چاک و خۆشی دەکا و تەنانەت فەرمووت دەکا بۆ سەر جێگەکەی خۆی. بەڵام کەم کەس هەیە بچێ لەسەر جێگەکەی دانیشێ هۆیەکەشی ئەوەیە کە جێگاکەی زۆر تەڕ و ناخۆشە.

لەو سەرەڕا تەواوی شار دیارە و ئەگەر زیرەک بی و بۆ وێنە لەسەر شانی چەپ، یان ڕاستی چاو لە ڕێگای چاولێکردنی بکەی دوای چەند چرکە دەزانی کە کارێکی بێ ئەنجامە زوو ماندوو دەبی.

گەنجەکان لە سەر ئەو باوەڕەن کە (گێژە) زۆر باوەڕ بە قسەی گەورەکانیش ناکەن، تەنانەت هەندێکیان وایدادەنێن کە ئەو قسانەی بەهۆی پیرییەوە لە لایەن ئەوان دەگوترێ .

هەر کەسێک کە تازە بێتە ناو ئەو شارەوە یەکەم پرسیار کە بە مێشکی دادێ ئەو حەمامە وێرانەیە کە چل ساڵە دوو چاوی چاوەڕێی خۆی کردووە.

دەڵێن سەردەمێک باشترین حەمامی ئەو شارە بووە، تەنانەت ئەوانەی پیرترن باس لە (جندۆ)کەکانیشی دەکەن کە هەندێک لە باوەڕی مرۆڤ بەدوورن. تەنانەت یەکێکیان دەیگوت کە جندۆکەکان بەیانیان خۆیان دەکەنە کیسەکێش، ناوی چەند نەفەرێکیشیان هێناوە کە لە ترسان دڵیان تۆقیوە. چەند کەسێکیش دەیانگوت ئەو ناڵانەی نیوەشەوان لەوێ ڕا دێ پشتی بێ باوەڕترین کەسیش دەلەرزێنێ.

هەندێک لە سەر ئەو باوەڕەن کە ئەو بەردە لە چەند ساڵی ڕابردوودا بێجگە لە چاک و خۆشی قسەی دیکەشی گوتووە. دوو سێ کەسێک دەڵێن کە باسی وەفا دەکاو هەندێکیش دەڵێن کە ئەو چاوەڕێی ڕۆحێکە کە بێ و باس لە ساحیبە سەرگەردانەکەی بۆ بکا و ئەو لەو گومانە کوشندەیە نەجات بدا. گومانێک کە هێدی هێدی دەچێتە ناو پێستی هەر کەسێک کە حەز دەکا بزانێ چ باسە. تەنیا باسێ: کە هەموویان لە سەری هاوڕان و بە ترسێکی زۆرەوە باسی دەکەن بوومەلەرزەیەکە کە چل ساڵ لەوەی پێش ڕوویدا و بێجگە لەو حەمامە

وێرانەیە هیچی تری لێ بەجێ نەما.

هەندێک کەس لەسەر ئەو باوەڕەن کە سازنەکردنەوەی دووبارەی ئەو حەمامە دەگەڕێتەوە سەر هەبوونی جندۆکەی زۆر لەو حەمامە و چەند کەسێکیش نەبوونی پێویستی بەو ئەو حەمامە هۆی دووبارە سازنەکردنەوەی ئەو حەمامە دادەنێن، چونکە ئێستا هەر ماڵێک لانی کەم حەمامێکی گچکەی هەیە لەبەرئەوە دووبارە سازکردنەوەی شوێنێکی کۆن و سازکردنەوەی چەند حەمام بە بینای نوێ پێویست ناکا.

تاق و لۆقە لە ئەو کەسانەی لە بوومەلەرەزەکەدا ماونەتەوە باسی لێ دەکەن و هەندێکیش تەنانەت باس لە ڕووداوێکی نەگریس دەکەن.

بەگشتی ئەو باسە ئاڵۆزانە، مەبەستیان ژنێکی زۆر جوانە کە مێردەکەشی جوان چاکە، ژنێک کە هەر پیاوێک لەو شارەدا بۆ چەند چرکەش بێ کە چاوی لە چاوەکانی کردووە چۆتە نێو چێژێکی قووڵەوە.

لەوەیکە ئەو ژنە خەڵکی کام شار بووە و چۆن بۆتە خێزانی پیاوێک لە شارێکی دیکە، قسە و باسی زۆر لە سەرە. ئەگەر لە خوڵق و سروشتی ئەو ژنە بپرسی جوابێکی بە پێچ و پەنا و بە گومانەوەت پێ دەدرێتەوە کە دەبێتە هۆی ئاڵۆزیت.

هەندێک ئەو بە ژنێکی ڕێکوپێک دەناسن و هەندێکیش بە ژنێکی ڕەمزاوی، بەڵام ئەوانە هیچی باسی سەرەکیی نین. هەندێکیش دەمەقاڵەی گومانلێکراویش هەیە. بۆ وێنە خەڵکی باس لەوە دەکەن کە مێردەکە غیرەی بە ژنەکەی دەبرد بە هۆی ئەوەی کە پیاوانی شار زۆر سەرنجیان دەدایە ژنەکەی، ئەو قسەیەش ناکرێ زۆر متمانەی پێ بکەی، چونکە ساحەب قسەکە دوای تەواو کردنی قسەکەی لێوی دەگەزێ و جەستەی و دەستی هەندێک دەجووڵێنێ، یانی نازانێ قسەکە ڕاستە، یان ناڕاستە. بەگشتی لەو قسانە ڕا تێدەکەین کە پیاوەکە لە ژنەکە جوانتر بوو لە ڕووی ئەو قسانەی کە دەگوترێ دەکرێ ئەوە بزانین هەرچەند قسەکان هێندەش جێی متمانە نین.

ئەو جۆرەی دیارە دەسپێک درێژەی ئەو باسە لە بەیانێکی نەگریسدا ڕووی داوە کە هەموو کەس لە خەودا، بەیانێکی کە بە خەیاڵی ئەوان تەواوی دنیا لەرزیوە و تەپوتۆز تا میچی ئاسمان ڕۆیشتووە و قەڵشتی زەوی، هەرچی وەدەستی کەوتوە قوتی داوە...

ئەو کەسانەی کە لە زمانی خودی پیاوە جوانەکەوە دەگێڕنەوە و ناشکرێ متمانە بە هەموویان بکەی، گۆشەیەک لەو ڕازە تاریک و سەر بە مۆرە دەکەنەوە، جا ڕاست، یان درۆ،

ئەویش ون بوونی ژنە جوانەکەیە لە ئێوارەی ڕۆژی پێش بوومەلەرزەکە. جا دەکرێ هۆی ون بوونی ژنەکە تۆرانی لە ماڵێ، دەرکردنی لە ماڵەوە لە لایەن مێردەکەی و هەڵاتن لە ماڵێ و بێ ئەخلاقی و زۆر شتی دیکە دابنێین کە ئەوانەش وەدرۆ دەخسترێتەوە.

هەر ئەو ون بوونەی ئەو ژنەیە کە ئاگری لە گیانی پیاوە جوانەکە بەرداوە و چاو لەڕێ بوون بۆتە پیشەی ئەو. دەڵێن چەندین جار ویستوویەتی خۆی بکوژێ بەڵام چارەنووس ئاوای نەویستووە و ئیستاش هەر لەسەر جێی خۆیەتی.

دەڵێن بۆ خۆی گووتویەتی تاکو ڕازی ئەو شەوەی بۆی ڕوون نەبێتەوە نامرێ، تەنانەت ئەگەر سەد جاری دیکە بیەوێ خۆی بکوژێ، دەبێ چاوەڕێی بێ تاکو ڕۆحێک، یان جەستەیەک لە دڵی بەردەکانی ئەو حەمامە وێرانەدا بێتە دەرێ و بە یەک وشە پێی بڵێ ئەو بۆ، یان نا.

ئەو کەسانەی کە سوێند دەخۆن کە شاهیدبوون کەم نین. ئەو کەسانەی کە ئەگەر لە چۆڵاییەکدا بتبینن دەڵێن کە قسەی خەڵکی هەمووی درۆیە و قسەکانی خۆیان پێ ڕاستە بە متمانەیەکی تەواو باسی ئەوەی دەکەن کە بەچاوی خۆیان پەرچەمی پەرێشان و خوێناوی ژنێکیان دیتووە کە تەواوی جەستەی ڕووتی لەژێر وێرانەی حەمامەکەدا پان بۆتەوە. ئەو باسە لە گێرە و کێشەی بوومەلەرزەکەدا زەق بووەوە و بووە باسی سەر زاری هەر کەسێک.

(ژنێک لە حەمامی پیاواندا...).

گومان، دوودڵی، بێ وەفایی، ئەو وێرانانەی کە قورسترن لە وێرانەی حەمامەکە بەسەر سەری پیاوەکەدا دەڕووخان، شێتی، هەڵاتن بۆ کێو، ناڵەی نیوەشەو و چەند جار هەڵکەندنی قەبر، ئەوانە ئەو کارانە بوون کە ئەو پیاوە دەیکردن.

گریانی چەندین ساڵە بۆ جەستەیەکی شاراوە لە خۆڵدا کە نازانێ ئەوە، یان نا.

چاوەڕوانی، چاوەڕوانییەکی چل ساڵە.

سەرچاوە" گۆڤاری "عصر پنجشنبە"، ژمارە ١٩-٢٠، ساڵی ١٣٧٩.